

Ember és Természet kapcsolata az elmúlt 230 évben Veresegyházon és környékén
A Tavirózsa Egyesület és a budapesti székhelyű EMLA Környezeti Menedzsment és Jog Egyesület – közösen készített nyertes pályázat révén – a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium támogatásával 2006 februárjában indította el az ÉlőTáj Programot (a továbbiakban: Program). A Program célja megismerni a Sződrákosi-patak vízgyűjtőjén (kb. a Vác-Gödöllő-Budapest háromszögben) élő lakosság tájformáló szerepét az elmúlt két évszázadban. A tájtörténeti kutatások Mogyoród, Szada, Veresegyház, Órbottyán, Vácrátót, Váchartyán, Csörög, Sződ és Sződliget településeket érintik. A történeti és aktuális térképek számítógépes elemzésével, korabeli írásos dokumentumok és településmonográfiák feldolgozásával lehetővé válik a táji-környezeti, részben pedig a társadalmi, gazdasági változások rekonstruálása. Többek között vizsgáljuk a lakónépesség, a lakott területek, a szántók, erdők, rétek és legelők kiterjedésének alakulását. A Sződrákosi-patakon és mellékvizein épült vízimalmok száma és elhelyezkedése például gazdasági jelentőségük miatt fontos információt hordoznak. A kezdeti eredmények azt mutatják, hogy a táji környezet még az 1950-es években is sokkal jobb állapotban volt, mint napjainkban. A XX. század végére a vízgyűjtőn élő lakosság száma közel nyolcszorosára növekedett, mely folyamat jelentős része a XX. század második felére esett. A területhasznosítás, a tájgazdálkodás jelenleg nem fenntartható módon történik, melyet a környezeti elemek (pl. a vizek) elszennyeződése és a táji-természeti értékek és erőforrások felélése/pazarlása [pl. védelemre érdemes és védett (!) természeti területek beépítése, felszámolása] jellemez.

Veresegyház a XVIII. század végén (piros vonal: jelenlegi belterület határa)

Reményeink szerint a Program amellet, hogy felhívja a figyelmet a hosszútávon nem fenntartható emberi tájgazdálkodás veszélyeire, eredményeivel egyben hozzá is járul a tájvédelmi és tájrehabilitációs tevékenységek előmozdításához, megtervezéséhez. Ez azonban csak akkor valósulhat meg, ha a térség döntéshozóihoz, önkormányzati képviselőihez eljutnak a szükséges információk (pl. az őszre tervezett bemutató előadások formájában), és ennek köszönhetően a tájvédelmi érdekek megjelennek/megjelenhetnek a településrendezési tervekben. Szintén fontos célcsoportunk a helyi általános iskolák, melyek biológia, földrajz, történelem, vagy környezeti nevelési oktatási anyagát színesítheti a Program összefoglaló kiadványa, melyet idén novemberben tervezünk kiadni. A Programról egy oktatási célra is felhasználható, színes térképekkel és fotókkal illusztrált posztert is készítettünk, melyet eljuttattunk a vízgyűjtő általános iskoláinak. Lobbi tevékenységünk során természetesen számítunk a térségben működő más civil szervezetek együttműködésére, támogatására is. Az ÉlőTáj Program kezdeti eredményei megtekinthetők egyesületünk és az EMLA Egyesület (www.emla.hu) honlapján. Tatár Sándorprogramvezető